

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ Україна, МНР-01/Вінниця (#34041) січень 2022 року

В даному звіті наводиться огляд проведення процесу Вирішення спорів в системі CAO стосовно виробничої діяльності "МХП" з вирощування птиці, яку підтримала Міжнародна фінансова корпорація (IFC) в рамках проєкту #34041 в Україні.

РЕЗЮМЕ

В червні 2018 року CAO отримав скаргу від членів місцевої громади сіл Оляниця, Заозерне і Клебань стосовно інвестиційного проєкту IFC у ПРАТ "Миронівський Хлібопродукт" ("МХП") в Україні. Скаржників підтримали мережа "Bankwatch", Центр екологічних ініціатив "Екодія" (українська неурядова організація), і "Рада підзвітності" (неурядова організація США). У скарзі озвучувалося занепокоєння через негативний вплив від пилу, шуму, та смороду, а також побоювання того, що діяльність компанії викликає забруднення повітря, води і ґрунту, призводить до вичерпання водних ресурсів. Окрім цього скарзі піднімалися питання неналежного проведення консультацій із громадськістю, недостатнє розголошення інформації, охорона праці і гігієна, погані умови праці.

Паралельно зі скаргою до CAO Скаржники також направили скаргу до Органу із розгляду Скарг (PCM)¹ Європейського банку

реконструкції і розвитку (ЄБРР). ЄБРР також є інвестором в "МХП".

В липні 2018 року CAO визнав прийнятною для розгляду і розпочав проведення її перевірки. Під час перевірки Скаржники і Компанія погодилися на участь у добровільному діалоговому процесі аби спробувати вирішити суперечку.

Після завершення процедури перевірки в грудні 2018 року CAO і РСМ розпочали проведення фасилітованих зустрічей зі Скаржниками і Компанією (Сторонами). Для цього було залучено двох регіональних медіаторів, а зустрічі зі Сторонами проводилися як спільно, так і окремо.

Незважаючи на те, що в ході процесу було обговорено багато питань і вдалося досягти певних домовленостей, все ж процедура Вирішення спорів завершилася в липні 2021 року без вирішення питань, які підіймалися у скарзі з самого початку. Таким чином, відповідно до перехідних

¹ В липні 2020-го року Незалежний механізм підзвітності за проєктами (IPAM) продовжив роботу над Справою, що була розпочата за час роботи

PCM, відповідно до положень Політики підзвітності за проєктами від 2019-го року, яка замінила Регламент PCM від 2014-го року.

домовленостей Політики CAO² скарга наразі передається підрозділу CAO зі перевірки дотримання зобов'язань для проведення оцінки.

В даному Звіті пропонується огляд діалогового процесу і різних результатів, яких вдалося досягти. В ньому також наводяться певні висновки і отриманий досвід від Сторін і команди CAO.

ОГЛЯД ПИТАННЯ

Проект

За інформацією від IFC Проект кредиту корпоративної підтримки ("Проект") "Миронівського Хлібопродукту" ("МХП" або "Компанії") передбачав надання довгострокового корпоративного кредитування на суму до 250 мільйонів доларів США, перш за все для рефінансування євробондів "МХП" із погашенням в 2015 році. Інвестиції IFC склалися з: (i) кредиту класу "А" з власного рахунку на суму до 100 мільйонів доларів США, (ii) кредиту на суму 75 мільйонів доларів США, в якому IFC виступав виконавчою установою від Програми пакету співкредитування, і (iii) кредиту класу "В" на суму до 75 мільйонів доларів США. "МХП" є найбільшим інтегрованим виробником м'яса птиці в Україні. Діяльність Компанії охоплює основні етапи процесу виробництва курячого м'яса, включаючи вирощування с/г культур, виробництва кормів,

виробництва яєць та інкубації курчат, забій та переробка птиці, а також дистрибуція і реалізація продукції. Пов'язана сільськогосподарська і переробна діяльність – виробництво соняшникової олії і переробка м'яса.

Скарга

В червні 2018 року місцеві жителі сіл Оляниця, Заозерне і Клебань ("Скаржники") за підтримки мережі "Bankwatch", Центру екологічних ініціатив "Екодія", і "Ради підзвітності", звернулися до CAO зі скаргою стосовно інвестиції IFC в "Миронівський Хлібопродукт", в Україні. В скарзі заявлялося про реальний і очікуваний негативний вплив на жителів цих трьох сіл і на місцеве навколишнє середовище в результаті реалізації Проекту.

Скаржники стверджували, що спорудження об'єктів і діяльність "МХП" в сфері агробізнесу, особливо робота "Вінницької птахофабрики" і фермерської діяльності "Зернопродукту", призвели до негативного впливу через сморід і пил, який зумовлений зростаючою кількістю об'єктів, і від застосування посліду на полях, що розташовані поруч.

Скаржники стверджували, що роботи за Проектом різко збільшили обсяг руху важкого вантажного транспорту через їх села, що в свою чергу призвело до

²Реалізація нової Політики CAO, що набрала чинності 1 липня 2021 року, передбачає наявність перехідних домовленостей/положень, що регулюють розгляд справ в системі CAO, що були розпочаті до прийняття Політики. Більше

інформації за посиланням: www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/CAOPolicy-TransitionalArrangements.pdf. Текст Політики CAO доступний за посиланням: tinyurl.com/mr369wuc2

пошкодження доріг і будинків, розташованих неподалік, крім того така діяльність також викликала негативний вплив на жителів сіл, що проживають вздовж основних шляхів, якими користується "МХП", через пилове і шумове навантаження і сморід.

У скарзі також заявлялося, що процеси консультацій з громадськістю і розголошення проєктної інформації були проведені на недостатньому рівні, крім того представники компанії подавляли голоси тих, хто не погоджується з Проєктом. Також стверджувалося, що діяльність Компанії призводить до забруднення повітря, води і ґрунту, а також зумовлює вичерпання місцевих водних ресурсів, а також заявлялося, що місцеві землевласники не отримали можливості провести справедливі переговори з компанією по договорам оренди. Скаржники також виразили своє побоювання можливого майбутнього впливу, пов'язаного з запланованим розширенням "Вінницької птахофабрики", включаючи будівництво нової біогазової установки в с. Заозерне.

В скарзі заявлялося, що у "МХП" відсутній відповідний місцевий механізм розгляду скарг для роботи із питаннями, що викликають занепокоєння громадськості, оперативно, прозоро, ефективно і з урахуванням культурного контексту. В скарзі були озвучені проблеми щодо існуючих обмежень на прийняття

анонімних скарг і, як зазначалося, відсутня чіткість стосовно процесу подачі скарг до "МХП" через існуючий місцевий механізм розгляду скарг.

Більше того, у скарзі зазначалися проблеми, що стосувалися працевлаштування і проблемних ситуацій на робочому місці, недостатній рівень зусиль по зниженню ризиків здоров'ю і безпеці співробітників, низький рівень заробітної плати по певним вакансіям, необґрунтовані відрахування із зарплати, а також переслідування співробітників, які говорять про проблеми, чи члени їх родин критикують "МХП".³ Що стосується викладених вище питань, в скарзі заявлялося про вірогідне недотримання Стандартів Роботи IFC: 1 (Оцінка і управління екологічними і соціальними ризиками і впливами), 2 (Умови праці), 3 (Ефективність використання ресурсів і попередження забруднення), і 4 (Громадське здоров'я, безпека і захист).

Подібна скарга також була направлена тими ж членами громади до Органу із розгляду Скарг (PCM) Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР). Оскільки в двох скаргах підіймалися однакові питання і вони стосувалися одного і того ж Проєкту, Сторони погодилися на формат співпраці CAO і PCM між собою і зі Сторонами при проведенні своїх процесів. Таке рішення мало на меті ефективно

³У відповідь на зроблені Скаржниками заяви про погрози і переслідування CAO провів процедуру оцінки відповідно до принципів Підходу CAO до Реагування на занепокоєння через погрози і

інциденти переслідування в ході роботи CAO, див. www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/CAOPolicy-TransitionalArrangements.pdf

використати час і ресурси, забезпечити послідовність застосування підходів, при цьому поважаючи незалежність двох механізмів. В результаті, процес вирішення спорів проводився за спільної фасилітації двома регіональними медіаторами, яких призначили CAO і РСМ⁴ відповідно.

Перевірка, проведена CAO

В липні 2018 року CAO визнав відповідність скарги вимогам для проведення подальшої перевірки. Під час візиту до України представників CAO і РСМ і проведених зустрічей кожна зі сторін поділилася своїми поглядами на зазначені у Скарзі проблеми, що і було відображено у Звіті CAO про проведення перевірки.⁵

Як Компанія, так і Скаржники погодилися розпочати конструктивний діалог за допомогою функції CAO з Вирішення спорів і процесу РСМ з Розв'язання проблем. Функція CAO із Вирішення спорів забезпечує неупереджену та незалежну платформу, де сторони можуть шукати способи вирішення спорів, які б задовольнили обидві сторони, не звертаючись до суду і змагальних судових процедур. Необхідно зазначити, що проведена CAO перевірка не є рішенням по суті скарги.

ПРОЦЕС ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

⁴ Звіт за результатами процедури Вирішення проблем по цій справі від IPAM доступний англійською і українською мовами за посиланням: <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/ipam/2018/09.html>

Програма для Медіації

Під час зустрічей з CAO Скаржники і представники "МХП" озвучили свої ключові цілі та інтереси, з багатьма з них погодилися всі Сторони. Далі наводиться резюме ключових цілей та інтересів, заявлених Скаржниками і Компанією, як їх почула і зрозуміла команда CAO:

- запобігти переслідуванням і погрозам проти тих, хто критикує "МХП";
- уникнути негативний вплив на місцевих жителів і навколишнє середовище;
- забезпечити дотримання Проектом стандартів і вимог політики IFC;
- надавати громадськості доступну, своєчасну і зрозумілу інформацію про діяльність "МХП", соціальний та екологічний вплив Компанії, а також соціальні проєкти на місцевому рівні;
- налагодити дієві і конструктивні процеси консультацій; і
- вирішити підняті у скарзі питання ефективно і структуровано.

Після завершення етапу перевірки в грудні 2019 року CAO почав фасилітацію зустрічей зі Скаржниками і Компанією, як спільно, так і поодиночі; ці зустрічі проводилися за допомоги двох регіональних медіаторів. В ході медіаційного процесу було піднято і обговорено близько 50 різних пунктів

⁵Звіт CAO про проведення перевірки доступний тут: www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/CAOA_sessmentReport_MHP-01Ukraine_January2019_ENG.pdf

програми, що стосувалися самої скарги і цілей, визначених вище.

вдаватися будь-яким чином до репресій або погроз проти один одного.

Основні правила

В якості підготовчого кроку Сторонам запропонували визначити для участі у процесі представників, які б користувалися довірою, команда медіаторів запропонувала свою підтримку для розбудови Сторонами своєї спроможності для участі в процесі, а саме, тренінг навичок ведення переговорів, вирішення конфліктів і комунікативних навичок.

Команда медіаторів взаємодіяла зі Сторонами для формування моделі організації процесу. 18-го лютого 2019-го року Сторони підписали конфіденційний меморандум про порозуміння (Меморандум), що визначав основні правила і принципи взаємодії, формат організації процесу і прийняття Сторонами рішень, а також низку інших процедурних питань, які б регулювали процес. Елементом основних правил стала згода на те, що неурядові організації, які подали скаргу від імені Заявників, будуть виступати їх радниками протягом всього процесу.

Для забезпечення конфіденційності процесу Сторони погодилися, що необхідні додаткові зобов'язання, окрім вже існуючих положень, визначених Меморандумом. Серед них підписання угоди про нерозголошення інформації про особи учасників медіаційного процесу і їх особисті дані, а також декларації, за якої Сторони зобов'язувалися не підбурювати чи

Процес медіації

Фасилітований діалог і обмін інформацією почалися після підписання Меморандуму. Загалом медіатори провели 23 спільні медіаційні зустрічі, а також безліч двосторонніх зустрічей як очних, так і он-лайн. Крім того, через електронне листування проходив значний обсяг письмової комунікації. З березня 2020 року очні зустрічі були замінені он-лайн заходами з огляду на обмеження на подорожі і проведення зборів через спалах пандемії COVID-19. За цей період команда медіаторів провела численні двосторонні переговори з кожною зі сторін і здійснила фасилітацію 14 спільних діалогових сесій он-лайн.

Влітку 2018 року обидві Сторони висловили свою зацікавленість у проведенні процесу зі Спільного пошуку фактів (СПФ) і розробили технічне завдання для пошуку допомоги в отриманні відповідей від незалежних експертів, аби мати точну і надійну інформацію про екологічний вплив діяльності "МХП" в регіоні, а також про вплив його роботи на дороги і будинки. Два Технічних завдання і відповідні запити про вираження зацікавленості були складені із залученням допомоги зі сторони команди фасилітаторів і опубліковані на веб-сайтах CAO і PCM англійською⁶

⁶ Див www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/28.09.19DamagedbuildingsJFF-

[Terms of Reference_Eng_000.pdf](http://www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/28.09) і www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/28.09

і українською мовами. Через складнощі у визначенні джерел фінансування для проведення досліджень і пошуку експертів, запропонований спочатку план досліджень так і не отримав подальшого розвитку. І хоча запропонована спочатку процедура СПФ по екологічним питанням так ніколи і не відбулася, Сторони пізніше погодилися переглянути технічне завдання по другому питанню і обмежити дослідження пілотним проектом СПФ із вивчення впливу дорожнього руху лише на п'ять будинків в с. Оляниця. У разі успішного його завершення Сторони мали намір обговорити як можна було б застосувати отримані результати по відношенню до інших будинків та будівель, які зазнали подібного впливу.

Переговори тривали та 20-го січня 2020 року Сторони підписали Спільну заяву із зазначенням зроблених зусиль і прогресу, досягнутого на даний момент в ході процесу медіації.⁷ А саме:

- Проект з підвищення безпеки дорожнього руху для дітей взимку, включаючи інформаційні заходи разом з офіцерами поліції і учнями місцевих шкіл про правила дорожнього руху, використання світловідбиваючих стрічок, та інформаційних знаків.

[.19EnvironmentalJFF-TermsOfReference_Eng_001.pdf](#)

⁷Спільна заява доступна за посиланням: www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/JointCommunique_Jan2020_ENG.pdf і www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/JointCommunique_Jan2020_UKR.pdf

⁸Більше інформації про Технічне завдання СПФ можна знайти тут: [- Введення в експлуатацію окружної дороги в об'їзд с. Оляниця, що затримувалося і не було реалізовано до початку медіації, і відкриття залізничного переїзду задля зменшення навантаження на дорогу через с. Оляниця. Сторони погодилися продовжити обговорення по підвищенню ефективності окружної дороги, а також по шляхам вирішення проблем, що стосуються використання доріг транспортом "МХП" та його підрядників.](http://www.cao-</p></div><div data-bbox=)

Технічне завдання і запит на вираження зацікавленості для проведення пілотного СПФ в с. Оляниця (описано вище) в новій редакції були оприлюднені в червні 2020 року.⁸ Сторони провели співбесіди з декількома кандидатами і узгодили одного експерта, план роботи і джерела фінансування.

У квітні 2021 року Сторони підписали другу спільну заяву⁹, в якій давався огляд домовленостей, що були досягнуті в ході медіації і стосувалися доступу до інформації і комунікації стосовно договорів оренди між компанією і місцевими жителями. За домовленостями в ході медіації:

- "МХП" мав пояснити орендодавцям процедуру продовження угод з оренди землі в індивідуальному порядку за рахунок розробки

ombudsman.org/sites/default/files/downloads/call%2For%2Bproposals%2Bimpacts%2Bon%2Bhouses%2C0.pdf

⁹ Див. www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/JointStatement-CAOUkraine-MHPDisputeResolution_April2021_edited.pdf

інформаційних листів, що мали зазначати ставку орендної плати, пільги/заохочення для землевласників, допомогу при похованні, виплати при народженні, деталі про оформлення документів на земельні ділянки отримані у спадщину, а також механізм доступу орендодавців до таких пільг, на додачу до питання продовження чи внесення поправок до договорів про оренду землі.

- Зазначена вище інформація мала бути розповсюджена в ЗМІ, на інформаційних дошках, і доведена до відома орендодавців в індивідуальному порядку.
- "МХП" зобов'язався провести спільну зустріч із орендодавцями протягом одного місяця після входу Вінницької області до "зеленої зони" обмежень через пандемію COVID-19, і взяв зобов'язання проводити такі зустрічі кожного березня.
- Індивідуальні запити від орендодавців будуть розглядатися за встановленою процедурою, а за кожним орендодавцем в селі буде закріплено контактну особу, що буде відповідати за роботу з ними.
- В майбутньому Компанія буде розповсюджувати зразки проектів договорів оренди на бланку із водяним знаком із позначенням ЗРАЗОК.

2 рази, в 2019 і 2020 відповідно, Компанія просила призупинити процес для уточнення розуміння Сторонами певних положень Меморандуму. Питання, які Компанія просила уточнити, стосувалися конфлікту інтересів, конфіденційності, готовності продовжувати участь і довіри один до одного. В обох випадках, Сторони змогли успішно повернутися до

процесу за підтримки команди медіаторів.

Крім того, у травні 2021 року один із представників Скаржників призупинив свою участь в процесі після безуспішних спроб обговорити питання заліснення.

В липні 2021 року Компанія офіційно повідомила CAO про свій вихід з процесу, через своє занепокоєння тим, що Скаржники не виконували домовленостей із дотримання вимог конфіденційності. Скаржники заперечували будь-які порушення конфіденційності і стало очевидно, що процес медіації не може продовжуватися далі. У Компанії також було відчуття, що організація проведення процесу СПФ затягується і відбувається надто повільно, так що медіація завершилася до того як попередньо погоджене пілотне експертне дослідження в рамках СПФ було проведене.

В серпні 2021 року CAO і РСМ провели фасилітацію двосторонньої он-лайн зустрічі для обговорення подальших кроків. Як Скаржники, так і Компанія сповістили CAO про своє бажання передати справу на розгляд функції з Дотримання. Відповідно Скарга тепер передається підрозділу CAO із Дотримання для проведення перевірки, згідно з положеннями Політики CAO про перехідні домовленості.¹⁰ В жовтні 2021 року регіональний медіатор CAO здійснила подорож до України і провела фасилітацію завершальних зустрічей з

¹⁰Перехідні домовленості CAO доступні за посиланням: www.cao-

ombudsman.org/sites/default/files/downloads/CAOPolicy-TransitionalArrangements.pdf

кожною зі Сторін аби отримати від них зворотній зв'язок по процесу і надати їм інформацію про наступні кроки.

Результати

Незважаючи на відсутність остаточної мирової угоди (домовленості), зусилля Сторін протягом всього процесу дозволили отримати певні позитивні результати:

Безпека дорожнього руху. Сторони погодилися, що Компанія введе в експлуатацію побудовану об'їзну дорогу оминаючи с. Оляниця і відкриє залізничний переїзд, цей процес затягувався до початку процесу медіації, аби зменшити дорожній рух через село. "МХП" провів разом з офіцерами поліції спільні інформаційні заходи про правила дорожнього руху для учнів місцевих шкіл, розповсюдив інформаційні матеріали і світловідбиваючі матеріали для підвищення обізнаності про безпеку на дорогах і захисту дітей в зимовий період. Скаржники виразили свою вдячність за проведену кампанію із безпеки дорожнього руху, що була одноразовою акцією, і запросили проведення подібних інформаційних заходів на регулярній основі, аби забезпечити відповідний громадський захист.

На декількох зустрічах обговорювалися питання пошуку альтернатив для підвищення ефективності об'їзної дороги і вирішення питань, що пов'язані із негативним впливом від руху автотранспорту "МХП" та його підрядників. Відповідаючи на запити Скаржників Компанія погодилася

моніторити випадки порушення правил дорожнього руху автотранспортом "МХП" і реагувати на них, а саме: "МХП" також погодився перенаправити свій важковаговий транспорт і сільськогосподарську техніку по об'їзній дорозі оминаючи с. Оляниця і погодився додати до своїх контрактів і інструкцій зобов'язання для водіїв дотримуватися ПДД України, включаючи дотримання обмеження швидкості в 50 км/год при проїзді селом.

Протокол комунікації, окрім вже існуючих каналів комунікації Сторони затвердили протокол комунікації для вирішення будь-яких нагальних питань щодо впливу від проекту, що були підняті Скаржниками. Компанія виділила співробітників для вирішення таких питань, надала членам громади їх контактні дані.

Відбір експерта для проведення пілотного дослідження. Сторони обговорили і узгодили методологію оцінки впливу на будинки в с. Оляниця. Відповідно до домовленості передбачалося обстежити п'ять пошкоджених будинків аби визначити фактори, які викликали їх пошкодження. Більше того, "МХП" і радники Скаржників погодилися розділити вартість проведення пілотного дослідження відповідно до узгодженої сторонами схеми оплати, і залучити команду медіаторів в якості незалежної третьої сторони. І хоча медіація завершилася перед тим як пілотний проект відбувся, узгоджений процес і технічне завдання можуть стати для Сторін корисним підґрунтям

для проведення досліджень/оцінки в майбутньому.

Використання пестицидів.

Відповідаючи на занепокоєння Скаржників стосовно пестицидів, якими користується "МХП", Компанія надала перелік використаних пестицидів, їх дозування і методику застосування.

Оренда землі. Протягом березня-квітня 2021-го року Сторони обговорили і узгодили формат комунікації "МХП" з орендодавцями при продовженні договорів оренди землі. В оприлюдненій Спільній заяві у квітні 2021-го року відзначалися деталі процесу, які "МХП" зобов'язувався дотримуватися.

Питання, що не були розглянуті

Незважаючи на досягнення і реалізацію домовленостей, Скаржники залишилися з відчуттям того, що питання, які вони спочатку визначили в скарзі, так і не були повністю вирішені. Деякі з цих питань, які обговорювалися в ході медіації, означені нижче.

Пошкодження доріг і будинків. Як зазначалося вище, процес медіації завершився до того як було проведено пілотне експертне дослідження в рамках СПФ. Таким чином Сторони не змогли досягти домовленості з піднятих Скаржниками питань, що стосувалися впливу від руху важковагового транспорту на їх життя, домівки і місцеву дорожню інфраструктуру, і чи були ці

пошкодження безпосередньо викликані і/чи погіршилися через рух транспорту "МХП".

Сморід від птахофабрик Сторони розглянули варіанти контролю над смородом від птахофабрик, послідоховищ і біогазової установки, серед яких був варіант із насадженням дерев по периметру об'єктів. Деякі Скаржники виступили із запитом зробити заліснення, аби зменшити вплив від смороду і забруднення повітря. Компанія не могла погодитися на такий запит, посилаючись на необхідність дотримуватися вимог санітарного захисту від пташиного грипу. І хоча Компанія запропонувала альтернативні варіанти, до припинення медіації не було досягнуто жодної домовленості з цього питання.

Якість води і водопостачання.

Сторони обговорили питання водопостачання в селах Оляниця і Заозерне, а питання якості води були включені в початкову домовленість по СПФ.¹¹ "МХП" запропонував жителям процедуру подачі заявок на участь в соціальних проєктах, в якості покращення їх доступу до води, однак ця ініціатива так і не відбулася в ході процесу медіації. Зрештою, Сторони не погодилися щодо того, наскільки це питання було розглянуто в ході медіації.

Гігієна і охорона праці робітників

Через те, що інші питання були більш пріоритетними, проблеми із гігієною і охороною праці робітників, а також

¹¹Див. www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/28.09

[_19EnvironmentalJFF-TermsOfReference_Eng_001.pdf](http://www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/28.09)

заяви про несправедливі умови праці не отримали повного обговорення і вивчення Сторонами, жодних домовленостей по цим питанням досягнуто не було.

Оприлюднення інформації. І хоча Сторони провели тривале обговорення того підходу, який "МХП" застосовує для розголошення інформації по своїм проектам і те, як проводяться консультації з місцевим населенням, Скаржники не були повністю задоволені отриманою інформацією, що стосувалася оцінки і моніторингу даних по впливам Компанії.

Протокол комунікації. Хоч Сторони і прийняли взаємоузгоджений протокол комунікації для вирішення нагальних питань, Скаржники переконані, що він може функціонувати ефективніше, вони також вважають, що не всі підняті за цим протоколом питання були оперативно вирішені.

Вплив на навколишнє середовище і використання пестицидів. Спочатку дослідження впливу діяльності "МХП" на навколишнє середовище було віднесено до питань процедури зі спільного пошуку фактів, однак за відсутності заявок у відповідь на запит про вираження зацікавленості, процес СПФ так і не було розпочато. Скаржники також стверджують, що "МХП" не зміг надати задовільних доказів безпечності пестицидів, якими користується Компанія.

Дорожній рух. Визнаючи зусилля Компанії покращити ситуацію з дорожнім рухом і його безпекою за рахунок відкриття об'їзної дороги, Скаржники втім стверджують, що так і

не отримали даних, які б показували що відповідний вплив було ефективно пом'якшено. Скаржники також відзначили, що дорожній рух через с. Оляниця все ще залишається дуже значним, оскільки важковаговий транспорт Компанії та її постачальників продовжує користуватися дорогою через Оляницю, припускаючи, що об'їзна дорога не стала ефективним рішенням.

Оренда землі. Скаржники вважають, що домовленості із розповсюдження інформації і зміст інформаційних листівок про умови оренди землі не були дотримані Компанією в повній мірі; а саме, ці листівки мали б більш активно розповсюджуватися у громаді і містити додаткову важливу інформацію (наприклад, відомості про щорічні зустрічі з орендодавцями, перегляд додатків до угод, а також розрахунок компенсації).

ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ

При роботі зі справою перед командою медіаторів виникла низка викликів а також ряд можливостей для навчання, серед них:

Побудова довіри через формат процесу

Для того щоб створити процес, на який Сторони могли б погодитися і в якому їм було комфортно працювати, команда медіаторів має працювати з ними аби зрозуміти їх потреби і побажання, і спираючись на це сформувати прийнятну для всіх структуру. Участь Сторін в розробці основних правил і структури діалогу дозволила їм відчути

свою відповідальність за процес, покращити взаємодію протягом медіації.

Ефективне представництво зацікавлених сторін

Участь вищого керівництва "МХП", а також створення он-лайн групи із обміну повідомленнями для спілкування з представниками громади дозволило команді медіаторів впевнитися, що за столом переговорів були люди, які мали авторитет і повноваження приймати рішення. Послідовна участь відповідних представників у всіх спільних зустрічах забезпечила обізнаність про прогрес в процесі і питання, що обговорювалися. Для отримання відповідної інформації залучалися додаткові представники.

Робота в умовах спалаху пандемії COVID-19 і пов'язаних ризиків

Через спалах пандемії COVID-19 з березня 2020 року діалогові сесії довелося перевести в он-лайн формат, що поставило перед процесом нові виклики, особливо в плані доступу до технологій і стабільного інтернет зв'язку. Гнучкість Сторін, медіаторів, перекладачів, персоналу CAO і РСМ та їх бажання пристосовуватися до нових обставин мали величезне значення і дозволили процесу продовжуватися. За потреби CAO і РСМ підтримували представників громади у налагодженні доступу до інтернету, проводили тренінги із використання нових технологій.

Дотримання основних правил. Після того як сторони узгодять основні правила на початку процесу медіації

можуть виникати питання щодо дій у разі порушення основних правил однією зі сторін. Медіатори часто отримують від сторін згоду і повноваження на примусове виконання узгоджених положень. У ситуаціях коли відбувається очевидне порушення, свідком якого є медіатор, наприклад, лайка, нецензурні висловлювання, погрози проти іншого учасника і таке інше, медіатори зазвичай можуть втрутитися і вжити відповідних заходів. Однак, в тих ситуаціях коли одна зі сторін звинувачує іншу в порушенні основних правил і медіатор при цьому не присутній, факти не є чіткими чи вони є предметом суперечки, або ж у сторін розходиться тлумачення основних правил, то завдання медіатора значно ускладнюється. Одна зі сторін часто може хотіти від медіатора виконати роль із примусового дотримання правил і зробити зауваження іншій стороні, чи навіть завершити медіацію. Часто в таких ситуаціях найкраще, що може зробити медіатор, це поставитися до подібних заяв як до інших питань чи суперечок в процесі, спробувати допомогти сторонам зрозуміти що відбулося і досягнути ті наслідки, які може викликати поведінка/дії, про які заявляється. Медіатор має допомогти сторонам опрацювати прийнятні для всіх сторін варіанти вирішення проблеми.

В цій конкретній справі, на різних етапах процесу одна сторона час від часу звинувачувала іншу в порушенні узгоджених основних правил. Оскільки це відбувалося декілька разів, це явно підірвало довіру між Сторонами і,

можливо, навіть довіру до самого процесу і медіаторів.

В ідеальному сценарії всі сторони мають чітко розуміти і поважати основні правила, а застосування цих правил має бути прописане якомога чіткіше в них самих. Це потребує добросовісної відповідальності від всіх учасників і уважного та старанного ставлення від медіаторів. Також корисною практикою може бути надання стороною, що звинувачує у порушенні основних правил, свого бачення того, що вони зробили і чому, при цьому визнаючи, як інша сторона могла сприйняти такі дії (варто продемонструвати розуміння, погоджуватися не обов'язково). Якщо одна зі сторін ненавмисне порушила основні правила, взявши на себе відповідальність і надавши вибачення, а також підтвердивши свою відданість процесу і його правилам, це може допомогти із врегулюванням ситуації і дозволить процесу рухатися далі. У тих випадках, коли сторонам вдалося досягти прогресу по суттєвим питанням і з часом посилити довіру і покращити стосунки, то для них основні правила, зазвичай, стають менш значущими.

Постійне покращення спроможності і потенціалу

Робота із покращення спроможності сторін брати участь у процесі є важливою складовою на кожному етапі процесу Вирішення спорів. І хоча вона є важливою частиною роботи на початковому етапі для підготовки сторін до діалогу і вирішення проблем із нерівними можливостями і впливом, які існували і до процесу, постійна робота

в цьому напрямі протягом всього процесу може допомогти сторонам робити висновки з власного досвід взаємодії між собою, з часом покращувати навички комунікації і ведення діалогу та переговорів. Робота із покращення спроможності і потенціалу сторін також дозволяє їм краще усвідомлювати наслідки, які їх рішення мають на кінцевий результат.

Враховуючи це, медіатори відіграють ключову роль в тому, щоб допомогти сторонам виявити прогалини в їх спроможності ефективно брати участь в процесі, і визначити навички, які необхідно посилити. Постійні тренінги і підтримка потенціалу сторін від медіаторів повинні бути доступними протягом всієї тривалості процесу, вони можуть допомогти всім сторонам отримати кращі вагомні результати.

Фінансування процедур Спільного пошуку фактів (СПФ)

Фінансування видатків із проведення СПФ виявилось проблемним моментом у цій справі, Сторони витратили багато часу та зусиль на спроби знайти джерела фінансування. Недостатнє фінансування було основною причиною того, що ініціативи із СПФ, узгоджені сторонами в 2019 році, так і не вдалося реалізувати. Питання фінансування вдалося вирішити лише для меншого за обсягом пілотного проєкту із вивчення пошкоджень будівель за рахунок розподілу видатків між сторонами.

У своєму зворотньому зв'язку Скаржники зазначили, що CAO та IPAM має визнати нерівність впливу і ресурсів між сторонами і знайти шляхи

із "вирівнювання можливостей", в ситуаціях, коли сторони бажають залучити незалежних технічних експертів.

Що стосується фінансування видатків по СПФ, із накопиченого CAO досвіду із вирішення спорів і конкретних вирішених справ можна виділити різні приклади і моделі. В деяких справах Компанія оплачувала всі видатки, пов'язані із проведенням СПФ. В інших випадках, сторони погоджувалися співпрацювати і розділити видатки відповідно до узгодженої структури за якої треті сторони (органи влади, промислові спілки, міжнародні організації, організації громадянського суспільства чи приватні фонди) покривали частину видатків.

Аби процес і висновки експертів залишалися прозорими і достовірним, рекомендується на початкових етапах СПФ сторонам домовитися щодо системи найму експертів і оплати їх праці або через посередника, або напряму.

Висновки і наступні кроки

Незважаючи на зусилля всіх Сторін знайти вирішення всіх піднятих у скарзі питань, остаточної угоди досягнуто так і не було. Функція CAO із Вирішення спорів завершила свою участь в роботі по цій справі і за відкритої згоди Скаржників справа буде передана підрозділу CAO із Дотримання зобов'язань відповідно до перехідних домовленостей Політики CAO.

Вся документація по цій справі доступна на веб-сайті CAO за посиланням www.cao-ombudsman.org.

Додаток А. Процедура розгляду Скарг в системі CAO

1. Після того як CAO визнає скаргу прийнятною для розгляду, проводиться перевірка скарги спеціалістами CAO із Вирішення спорів. Процедура перевірки проводиться з метою: (1) уточнення питань і проблем, які підіймаються Скаржником/ками; (2) збору інформації про те, як ставляться до цієї ситуації інші зацікавлені сторони; і (3) допомогти зацікавленим сторонам зрозуміти, які у них існують варіанти виправлення ситуації, а також визначити, чи хотіли б вони спільно і на основі співпраці знайти варіант вирішення проблем за допомогою підрозділу зі Вирішення спорів, або ж справу варто передати на розгляд підрозділу CAO із Дотримання зобов'язань.

Відповідно до Політики незалежного механізму забезпечення підзвітності IFC/MIGA,¹ зазвичай вживаються наступні кроки у відповідь на отриману скаргу:

Крок 1: Підтвердження отримання карги.

Крок 2: Відповідність: Встановлення відповідності скарги критеріям для проведення перевірки в межах мандату CAO (не більше 15 робочих днів).

Крок 3: Перевірка: Перевірка питань і надання зацікавленим сторонам підтримки, аби вони зрозуміли і визначилися, чи бажають вони спільно і на основі співпраці знайти варіант вирішення проблем за допомогою підрозділу зі Вирішення спорів, або ж справу варто передати на розгляд підрозділу CAO із Дотримання зобов'язань і перевірити дотримання екологічних і соціальних вимог командою IFC/MIGA. Проведення перевірки може тривати максимум до 90 робочих днів, цей строк може бути подовжено не більше ніж на 30 робочих днів, якщо після завершення 90-денного періоду: (1) Сторони підтверджують вірогідність вирішення питань у скарзі; чи (2) одна зі Сторін виражає своє зацікавлення у проведенні процедури Вирішення спорів, а також є вірогідність того, що інша Сторона погодиться.

Крок 4: Фасилітація домовленостей: Якщо сторони бажають спільно і на основі співпраці знайти варіант вирішення проблем, то розпочинається процедура CAO із Вирішення спорів. Процедура Вирішення спорів зазвичай засновується на чи розпочинається з підписання Меморандуму про взаєморозуміння і/або узгодженими обома сторонами основними правилами. Ця процедура може передбачати проведення фасилітації/медіації, спільного пошуку фактів, або інших погоджених підходів до врегулювання питань, які в результаті можуть привести до укладання домовленостей або визначення інших відповідних і узгоджених обома сторонами цілей. Основним завданням таких підходів до вирішення

¹ Більше інформації про роль і роботу CAO можна знайти в повному тексті Політики незалежного механізму забезпечення підзвітності IFC/MIGA (CAO)

проблем є опрацювання питань, що були підняті у скарзі, а також будь-яких інших суттєвих проблем, що відносяться до скарги і які було окреслено в ході процедури перевірки або вирішення спорів, у форматі, який буде прийнятним для сторін, які зазнали впливу.²

АБО

Експертиза дотримання зобов'язань/аудит: Якщо сторони обирають варіант проведення аудиту, тоді скарга передається на розгляд відповідного підрозділу. Скарга також передається на розгляд підрозділу із Дотримання зобов'язань, в тому випадку коли процедура Вирішення спорів завершується частковими домовленостями, або ж домовленості досягти не вдалося. Хоча б один із Скаржників має надати чітку згоду на передачу справи, окрім випадків, коли CAO має інформацію про Погрози і Переслідування. Підрозділ CAO із Дотримання зобов'язань розглядає дії IFC/MIGA із дотримання зобов'язань, що містяться в положеннях екологічної і соціальної політики, оцінює пов'язану шкоду, і, де необхідно, надає рекомендації із виправлення ситуації відповідно до процедури, що складається з трьох етапів. Спершу, експертиза з дотримання зобов'язань визначає необхідність проведення аудиту. Експертиза може тривати до 45 робочих днів, цей строк може бути подовжено на 20 робочих днів у виняткових ситуаціях. По-друге, у випадку коли потрібно проводити процедуру аудиту, після експертизи проводиться ґрунтовний аудит дій IFC/MIGA. Звіт за результатами проведення аудиту оприлюднюється разом з відповіддю IFC/MIGA а також планом дій для виправлення фактів з недотримання зобов'язань і викликаной цим шкоди. По-третє, у разі виявлення фактів недотримання зобов'язань чи пов'язаної з цим шкоди, CAO проводить моніторинг ефективного виконання плану дій.

Крок 5: **Моніторинг і Реагування**

Крок 6: **Завершення/Закриття справи**

² У тих випадках, коли зацікавлені сторони не можуть самі вирішити питання спільно і на основі співпраці знайти варіант вирішення проблем в узгоджений час, підрозділ CAO із Вирішення спорів буде намагатися допомогти зацікавленим сторонам вийти з глухого кута. Якщо цього досягти неможливо, команда зі Вирішення спорів інформує зацікавлені сторони, серед яких і співробітники IFC/MIGA, Президента і Раду директорів Світового Банку, а також громадськість, про те, що підрозділ CAO із Вирішення спорів завершив процедуру Вирішення спорів і передав справу підрозділу CAO із Дотримання зобов'язань для проведення експертизи.